

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД
ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ В
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ**

Збірник матеріалів

Регіональних науково-методичних семінарів для
науковців, практичних працівників та студентів
(15, 16 лютого 2017 р.)

Випуск II

Умань

2017

ББК 372 (07):378
УДК 74.1:74.58

*Рекомендовано до друку вченою радо
Факультету дошкільної та спеціальної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 7 від 15 лютого 2017 року)*

Головний редактор: проф. Демченко І. І.
Відповідальний за випуск : Чередник А. А.

Психолого-педагогічний супровід гармонійного розвитку дитини в загальноосвітніх закладах: збірник матеріалів регіональних науково-методичних семінарів для науковців, практичних працівників та студентів (15, 16 лютого 2017 р.) / [гол. ред. І. І. Демченко та ін.]. Випуск II. – Умань: ФОП Жовтий, 2017. – 90 с.

До збірника увійшли матеріали двох Регіональних науково-методичних семінарів для науковців, педагогічних працівників та студентів, що відбувалися 15, 16 лютого 2017 року на базі факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Відповідальність за зміст наукових доповідей несуть автори та їхні керівники.

ББК 372 (07):378
УДК 74.1:74.58

©Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2017

ЗМІСТ

Бабій І. В.	Розвиток творчих здібностей дітей засобами образотворчого мистецтва	6
Бегас Л. Д.	Вплив піскової терапії на розвиток дітей, які мають психофізичні порушення	9
Бегас Л. Д.	Етапи соціалізації розумово відсталих дітей	12
Білан В. А.	Корекційно-педагогічна робота дефектолога засобами естетотерапії	16
Білан В. А.	Особливості корекційної роботи з дітьми з вадами психофізичного розвитку до навчання У загальноосвітній школі	21
Демченко І. І.	Вплив образотворчого мистецтва на розвиток дітей в інклюзивному освітньому середовищі початкової школи	26
Дичок Н. П.	Специфічні психологічні особливості використання піскової терапії з дітьми молодшого шкільного віку для діагностики деструктивних явищ міжособистісних стосунків з однолітками	32
Дичок Т. П.	Творчий розвиток дітей із загальним недорозвитком мовлення за допомогою піскової анімації	36

Залізник А. М.	Піскова терапія як ефективний засіб розвитку творчих здібностей дітей	41
Залізник А. М.	Роль сім'ї в соціалізації дітей	45
Іщенко Л. В.	Психолого-педагогічні умови формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку	49
Карнаух Л. П.	Особливості формування гендерної ідентичності особистості дошкільників	54
Корінна Г. О.	Розкриття основних понять процесу статево-рольової соціалізації	58
Кумпан О. В.	Роль здоров'язберезувальних технологій у формуванні навичок здорового способу життя	63
Кушнір В. М.	Наочно-інформаційні форми взаємодії педагога та батьків в умовах ДНЗ	68
Лемещук М. А.	Подолання загального недорозвинення мовлення старших дошкільників за допомогою піскової терапії	73
Мишевська Ю.	Емоційний розвиток дітей 5-6 років у дошкільному закладі за допомогою художньої імпровізації як педагогічна проблема	78
Нагорний Я. А.	Активізація навчально-пізнавальної діяльності дітей ☒ основа формування навичок самостійної роботи	81

Поліщук М. В.	Казкотерапія як засіб формування екологічної культури у дошкільників	84
Попиченко С. С.	Становлення соціально-психологічного статусу дитини в групі однолітків старшого дошкільного віку	89
П'ясецька Н. А.	Використання піскової терапії у психотерапевтичній роботі	93
Скрипник Н. І.	Використання арт-терапії у формування позитивного самосприйняття дітей дошкільного віку (на прикладі пісочної терапії)	98
Чередник А. А.	Розвиток дрібної моторики рук засобами піскової терапії у дітей дошкільного віку із порушеннями мовлення	102
Чухрій І. Б.	Творчий розвиток дітей за допомогою піскової терапії	107
Швидка С. О.	Роль самостійності у розвитку особистості дитини	112

Література:

1. Борев Ю. Б. Эстетика / Ю. Б. Борев. – М. : Русь-Олимп : АСТ : Астрель, 2005. – 830 с.
2. Гавриш Н. Інтелектуальна гра / Н. Гавриш, С. Курінна // Дошкільне виховання. – № 6. – 2003.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – К. : Либідь, 1997.
4. Гордова О. В. Спільна музично-ігрова діяльність як засіб корекції емоційної сфери першокласників : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук, спец. : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О. В. Гордова. – К., 2011. – 20 с.
5. Федій О. А. Естетотерапія: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.

ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ВАДАМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДО НАВЧАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Білан В. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

Корекційна робота та виховання дітей з обмеженнями психофізичного розвитку в загальноосвітньому шкільному середовищі має своє підґрунтя у міжнародних документах, до

яких належать Декларація прав людини, згідно якої, «...кожний має право на нормальне життя в умовах безробіття, хвороби, інвалідності»; Конвенція про права дитини, у якій відмічається, що «...неповноцінна в моральному та фізичному відношенні дитина повинна вести повноцінне життя в умовах, які забезпечують її достоїнність, сприяють її впевненості в собі та забезпечують активну участь у житті суспільства». До того ж, право на навчання, вибір форм його організації для дитини з психофізичними вадами розвитку знайшли відповідний відгук у нормативно-правовому та практичному аспектах (Декларації про права інвалідів (1975 р.), Декларації про права розумово відсталих осіб (1981 р.) і Конвенції про права дитини (1989 р.), Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів (1993 р.), Хартії третього тисячоліття (1999 р.).

Конвенція, зокрема, проголошує таке: «...метою виховання є підготовка до самостійного життя у суспільстві, у дусі ідеалів, проголошених ООН, особливо у дусі миру, гідності, свободи, терпимості, рівності, солідарності; традицій та культурних цінностей кожного народу» [1].

Втілення ідеї інклюзивного виховання, заснованої на так званій концепції «нормалізації» (Nirje, 1976), проголошує такі пріоритети:

1. Дитина з обмеженнями психофізичного розвитку має й загальні для всіх потреби, головною з яких – потреба у любові й умовах, що стимулюють розвиток.

2. Дитина повинна вести життя, максимально наближене до нормального.

3. Кращим місцем для дитини є її рідний дім, тобто треба сприяти здійсненню виховання дитини в сім'ї.

4. Навчатися можуть усі діти. Тому всім, незалежно від ступеня важкості порушення, повинна надаватися можливість отримати освіту [2].

Міжнародні документи стосовно інвалідів стали підґрунтям для утворення комплексу нормативно-правових документів в Україні, де визначена гуманістична позиція щодо дітей з психофізичними вадами в розвитку.

З часу ратифікації Конвенції про права дитини Україна розробила и впровадила нормативно-правову базу, яка має забезпечити виконання положень Конвенції.

До першої групи належать закон та підзаконні акти, спрямовані на реалізацію права на навчання та вибір форм його організації для дитини з психофізичними вадами в розвитку (Закони «Про освіту», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про основні засади державної підтримки обдарованих дітей та молоді на Україні»; Національні програми «Освіта» (Україна XXI століття), «Вчитель».

До другої групи належать закон та підзаконні акти, спрямовані на охорону основних прав дитини: (Закон України „Про охорону дитинства”, що визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет з метою

забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіти, соціальний захист та всебічний розвиток, встановлює основні засади державної політики у цій сфері; Закон України, «Основи законодавства України про охорону здоров'я» – визначає правові, організаційні, економічні та соціальні відносини в цій галузі з метою забезпечення гармонійного розвитку фізичних і духовних сил, високої працездатності, довголітнього активного життя громадян, усунення факторів, що шкідливо впливають на їхнє здоров'я, запобігання і зниження захворюваності, інвалідності та смертності, поліпшення спадковості; Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» – визначає організаційні та правові засади соціальної роботи з дітьми та молоддю.

До третьої групи належать нормативно-правові акти у сфері сімейних стосунків стосовно охорони прав дітей: Цивільний кодекс України, яким визначається правоздатність, дієздатність громадян, які не досягли 18 років; Закон України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми”, який відповідно до Конституції України встановлює гарантований державою рівень матеріальної підтримки сімей з дітьми шляхом надання грошової допомоги з урахуванням складу сім'ї, її доходів та віку дітей і спрямований на забезпечення пріоритету державної підтримки сім'ям з дітьми у загальній системі соціального захисту населення; Закон України „Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам”, який гарантує дітям вищезазваної категорії право на матеріальне забезпечення за рахунок коштів

Державного бюджету України та їх соціальну захищеність шляхом установаження державної соціальної допомоги на рівні прожиткового мінімуму.

Відповідно цим законами та програмам, дітям з психофізичними вадами гарантується не тільки право на навчання, а й на вибір форм навчання та освітніх програм. Насправді ж, цей вибір поки що не є загальнодоступним для таких дітей. Можливостям вибору необхідної системи навчання батьками дітей, які мають обмежений фізичний та розумовий стан здоров'я, заважають, по-перше, несприятливі соціальні умови в родині; по-друге, непристосованість суспільних споруд та приміщень дитячих закладів, нестача транспортних засобів, необхідних для доставки цих дітей до місць навчання; по-третє, відсутність (дефіцит) кваліфікованої інформаційної допомоги, проблема бюрократичних перешкод. Особливою освітянською проблемою залишається проблема інтеграції і соціалізації дітей з психофізичними вадами розвитку в загальноосвітні школи, реальні умови більшості яких не пристосовані для реалізації інтегрованого навчання й виховання таких дітей [1-4; 5].

Отже, вибір шляхів розвитку ставлення суспільства до дітей з обмеженнями психофізичного розвитку сьогодні залежить не тільки від удосконалення системи дошкільної спеціальної освіти та її наукового обґрунтування, але й від ціннісних соціальних орієнтацій, політичних установок, прийнятих соціокультурних норм суспільства, тобто того, що складає корекційно-педагогічні

основи адаптації дитини дошкільного віку в майбутній життєдіяльності.

Література:

1. Закон України „О дошкольном образовании” // Голос України. – 2 августа 2001. – № 136 (2636). – С. 3–4.
2. Закон України „Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам” // Права інвалідів в Україні. – К. : Сфера, 2002. – С. 56–64.
3. Закон України „Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” // Права інвалідів в Україні. – К. : Сфера, 2002. – С. 165–169.
4. Закон України „Про психіатричну допомогу” // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2000. – № 19. – С. 143.
5. Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами (Схвалено Колегією Міністерства освіти України від 23 червня 1999 р. № 7/5-7 та Президією Академії педагогічних наук України від 16 червня 1999 р. № 1–7/6–76) // Дефектологія. – 1999. – № 4. – С. 2–8.

ВПЛИВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Демченко І. І.

*доктор педагогічних наук, професор
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

Діяльність сучасного суспільства спрямована на формування особистісних якостей кожної людини, незалежно від її фізичних, інтелектуальних, емоційних та інших особливостей, а